

Mkh 11.04.2023 § 58

16/00.02.01/2023

Asian esittely

Pohjois-Pohjanmaan liitossa on käynnissä EMMI – Energiamurros ja maankäytön ilmastovaikutusten arviointi -hanke. Hanke koostuu kahdesta erillisestä työpaketista, joista tässä kokouksessa esiteltävä työpaketti 1 selvittää energiatuotannon ja siihen kytkeytyvän vetytalouden mahdollisuudet ja maankäytön reunaehdot Pohjois-Pohjanmaalla.

Työpaketin 1 selvitys toteutettiin Pohjois-Pohjanmaan liiton toimeksiannosta Sweco Finland Oy:n ja Gaia Oy:n laatimana konsulttityönä. Työ käynnistyi syyskuussa 2022. Työtä tehtiin tiiviissä yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan liiton asiantuntijoiden kanssa. Työtä ohjasi asiantuntijasparrausryhmä, jossa olivat edustettuina Oulun yliopisto, Raahen Seudun kehitys, Oulun kaupunki, SSAB Oy, BusinessOulu, Utajärven kunta ja Käännekohta t&k Oy. Työn aikana käytiin aktiivista keskustelua kuntien kanssa.

Selvityksen pääkohderyhmä on kuntien maankäytön suunnittelu, mutta tulokset ovat laajasti eri toimijoiden hyödynnettävissä. Selvitys tuottaa tausta-aineistoa vireillä olevaan Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihe- ja maankäytön suunnitteluun, sekä tukee osaltaan siihen liittyvää päätöksentekoa. Vaihe- ja maankäytön suunnittelu on vuonna 2023 ehdotusvaiheessa, kaavan hyväksyntäkäsittelyn tavoite on vuoden 2024 aikana.

Ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta energia on keskeinen alueidenkäytöllinen kysymys, johon sisältyy energiantuotanto, siirtoon sekä kulutukseen liittyvä alueidenkäytön yleispiirteinen ohjaus. Maankäytön ratkaisut ovat keskiössä pitkän aikavälin toimenpiteissä. Jotta käynnissä olevaan energiamurrokseen voidaan vastata, on tärkeää selvittää tuulivoiman ja laajemmin muun uusiutuvan energiantuotannon ja siihen kytkeytyvän vetytalouden hyödyntämismahdollisuudet Pohjois-Pohjanmaalla.

Vetytalouteen liittyviä selvityksiä on tehty ja on tekeillä runsaasti teknistaloudellisesta näkökulmasta, ja useita aktiivisia verkostoja on toiminnassa. Tässä selvityksessä vetytaloutta tarkastellaan erityisesti maankäytöllisestä näkökulmasta, tuoden uutta tietoa toimijoiden ja kuntakaavoittajien tueksi.

Selvityksen yksi oleellinen osa on kuntien tavoitteiden ja suunnitelmien kartoittaminen uusiutuvan energiantuotannon kehittämisestä, ja mahdollisesti siihen kytkeytyvän vihreän vedyn tuotannon mahdollisuuksista. Hankkeessa tehdyn kyselyn perusteella Pohjois-Pohjanmaan kunnilla ja toimijoilla on kiinnostusta selvittää ja hyödyntää tulevia mahdollisuuksia. Selvityksen alkuun on koottu nykytilannekartoitus vetyteollisuuden eri näkökulmat ja prosessit huomioiden. Selvityksessä keskitytään uusiutuvalla energialla tuotettuun vihreään vetyyn.

Raportissa käydään yleisellä tasolla läpi kaikkien Pohjois-Pohjanmaan 30 kunnan nykytilanne ja potentiaali, minkä lisäksi nostetaan 7 esimerkkiä potentiaalisista sijaintipaikoista Pohjois-Pohjanmaalla. Sijaintitarkastelujen pohjana on poisrajaavien tekijöiden lisäksi sijaintia puoltavat tekijät eli eri tyyppisen vetytalouden reunaehdot ja edellytykset alueella. Kuntien ja

esimerkkikohteiden myötä käydään läpi reunaehdoja vihreän vedyn tuotannolle eri kokoluokissa. Tarkastelut ovat yleispiirteisiä, eikä selvityksessä ole tehty yksityiskohtaista vaikutusten arviointia.

Työn tuloksena syntyy maakunnallisen tarkastelun tasoinen yleispiirteinen teemakartta vetypotentiaalista, tarkempi kohdekuvaus seitsemästä erilaisesta potentiaalisesta alueesta, sekä sijainninhjausmalli vetyGIS. Lisäksi selvityksessä käydään läpi aurinkoenergian sijoittumisen reunaehdoja maankäytön suunnittelussa ja bioenergiaan liittyviä näkökohtia. Lopputuloksena on kokonaisvaltainen tarkastelu vihreän vedyn tuotantoalueiden sijoittamisesta maakunnan alueelle mm. teknistaloudellisesta ja maankäytöllisestä näkökulmasta.

EMMI-hankkeen työpaketti 2 selvittää energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaan merkittyjen tuulivoimahankkeiden ja niihin liittyvän sähkönsiirron ilmastovaikutukset koko elinkaaren ajalta ja maankäytön muutokset huomioiden. Työn hankintaprosessi käynnistyy huhtikuussa ja työn arvioitu valmistusajankohta tammikuu 2024.

EMMI-hankkeen rahoitus: AKKE - Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen -määräraha 70 %, ja hanketta hallinnoivan Pohjois-Pohjanmaan liiton omarahoitusosuus 30 %. Hankkeen kokonaisbudjetti on 100 000 euroa. Toteutusaika 1.3.2022–31.9.2023, johon tullaan hakemaan jatkoaikaa. Erityisasiantuntija Ritva Isomäki esittelee asian kokouksessa.

(Valmistelijat: erityisasiantuntija, projektipäällikkö Ritva Isomäki, p. 040 685 4026 ja vs. suunnittelujohtaja Ilpo Tapaninen, p. 050 301 7546)

Maakuntajohtajan esitys

Maakuntahallitus merkitsee esittelyn tiedoksi.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.